

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

на дисертацію Хмирова Ігоря Михайловича «Державне управління розвитком дистанційної освіти України», подану до захисту на засіданні Спеціалізованої вченої ради Д 64.707.03 у Національному університеті цивільного захисту України на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління

Актуальність теми дисертаційної роботи.

Сучасний етап розвитку світової та вітчизняної економіки характеризується формуванням державного управління глобальним інформаційним суспільством, на основі знань, в якому соціально-економічний добробут визначається високими технологіями, інноваційним потенціалом і рівнем інтелектуального розвитку. Роль вищої освіти у створенні інформаційного суспільства не може бути переоцінена. По-перше, вища освіта буде готувати висококваліфікованих фахівців, які є показником економічного зростання та соціального прогресу. По-друге, вища школа виступає сферою соціального розвитку, яка напряду через упередження виступає каталізатором наукових ідей. По-третє, вища школа захищає і підтримує культурний рівень, інтелект і духовність суспільства. У своїй сукупності потреби практики і сучасний стан криміналістичної теорії вимагають серйозного осмислення, теоретичного аналізу і узагальнення, обумовлюють актуальність дисертаційного дослідження.

Ступінь обґрунтованості й достовірність основних наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації

Основні наукові положення, висновки і практичні рекомендації, що викладені в дисертації, є логічними і послідовними. Обґрунтованість представлених здобувачем наукових положень базується на аналізі інформаційно-нормативної бази, законодавчих актів України, вітчизняних і зарубіжних публікацій.

Теоретичну та методологічну основу дослідження становлять фундаментальні положення теорії державного управління, а також наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених з питань державного управління розвитком дистанційної освіти України.

Ознайомившись з дисертацією Хмирова Ігоря Михайловича, зазначимо, що робота відрізняється змістовністю, логічною побудовою викладенням матеріалу, комплексним розкриттям досліджуваної проблеми. Завдяки цьому автор досяг поставленої перед собою мети дослідження.

Дисертацію присвячено теоретико-методологічному обґрунтуванню та розробці практичних рекомендацій щодо оптимізації державного управління розвитком дистанційної освіти України..

Для реалізації мети й завдань дослідження використовувалася сучасна наукова методологія, заснована на принципах: системного підходу, специфіка якого визначається тим, що він орієнтує дослідження на розкриття цілісності об'єкта і механізмів, що її забезпечують, на виділення різноманітних типів зв'язків складного об'єкта і зведення їх в єдину теоретичну картину.

Методологічну основу роботи становлять загальнонаукові прийоми досліджень і спеціальні методи, що ґрунтуються на сучасних наукових засадах управлінської, економічної і споріднених з ними наук.. В основу методології дослідження було покладено системний підхід, методологічна специфіка якого визначається тим, що він орієнтує дослідження на розкриття цілісності об'єкта і механізмів, що її забезпечують, на виділення різноманітних типів зв'язків складного об'єкта і зведення їх у єдину теоретичну картину.

Автором використано низку наукових методів, зокрема: гіпотетико-дедуктивний метод формування методології дисертаційного дослідження, який дав змогу сформулювати гіпотезу дослідження, побудувати евристичну модель вдосконалення системи державне управління розвитком дистанційної освіти України. Дедуктивний доказ висунутої гіпотези дослідження не тільки підтвердив правильність формування його методології, справедливості висновків, а й дав можливість також висунути й верифікувати практичні рекомендації з удосконалення досліджуваного об'єкта; структурно-

функціональний аналіз, сутність якого полягає у виділенні елементів системи державне управління розвитком дистанційної освіти України; ряд порівняльних методів, що надали можливість аналізу стандартів і механізмів державне управління розвитком дистанційної освіти України; статистичний метод, що дав змогу розкрити реальні й точні факти стану досліджуваного об'єкта; прогностичний метод, за допомогою якого визначено більш віддалені перспективи його розвитку; теоретико-концептуальний метод, що визначив напрям дослідження, втілений в аналізі функцій, структури та параметрів об'єкта, та дав змогу позначити, осмислити, описати та порівняти роль державне управління розвитком дистанційної освіти України, уточнити їх функції в діяльності кожної з підсистем, оцінити результати управлінського впливу, виявити перспективи й механізми.

Наукова новизна дисертаційної роботи й отриманих результатів визначається особистим внеском автора в розв'язанні актуальної наукової проблеми щодо теоретико-методологічного обґрунтування та розробки практичних рекомендацій щодо оптимізації державне управління розвитком дистанційної освіти України.

Автором уперше:

- сформульовано й науково-обґрунтовано функціонально-цільову модель механізмів державного управління розвитку дистанційної вищої освіти і напрями її реалізації через процедуру соціально-економічної оцінки ефекту розвитку дистанційного навчання, впровадження якого забезпечує обґрунтування роботи в системі відтворення кадрового потенціалу, та як концепт модернізації системи освіти, що ґрунтується на методології управління в інформаційному суспільстві, якому притаманна специфічна інформаційно-технологічна основа;
- розроблений мультикритерійний підхід до оцінки ефективності механізмів формування інноваційних систем розвитку державного управління дистанційного навчання, що враховує економічні, соціальні і інформаційні критерії, який дозволив провести комплексну оцінку використання методів

дистанційного навчання у вищій школі на основі як існуючої статистики, так і думок учасників освітнього процесу;

- здійснено контент-аналіз державного управління розвитком дистанційного навчання в закладах вищої освіти України та на основі комплексного підходу визначено соціально-економічні оцінки затребуваності дистанційного навчання, який заснований на розгляді системи відтворення кадрового потенціалу в цілому, з урахуванням інтересів усіх елементів її складових;

вході проведеного дослідження було удосконалено:

- підходи до удосконалення організаційного механізму державного управління впровадження дистанційного навчання, які включають активне використання інформаційно телекомунікаційних технологій, і на відміну від британської і американської моделі можуть здійснюватися у будь-якій формі що дозволяє управляти системою дистанційної освіти за рахунок гнучких зворотних зв'язків, включає організацію освітніх потреб студентів; розвиток адаптивних якостей особи студента; створення умов для апробації і розвитку дистанційної моделі;

- напрями розвитку кадрового потенціалу дистанційної вищої освіти України, через запропоновану систему рекомендацій з інтенсифікації навчального процесу, а також підготовки викладачів до роботи дистанційно, що дозволяють застосовувати їх в практичній діяльності викладачів закладів вищої освіти, організаторів навчального процесу в системі дистанційної освіти;

- сучасні напрями модернізації нормативного та організаційного механізмів державного управління розвитком дистанційного навчання, через сформувані стратегічні потреби в освіті, які реалізуються повністю, а саме: в умовах системи дистанційного навчання повністю реалізуються потреби в академічній мобільності, фінансовій доступності здобуття освіти, відсутності конкурсного прийому і вікового цензу, своєчасній модернізації і модифікації навчального матеріалу;

в дисертації набуло подальшого розвитку:

- основні індикатори ефективності вищої освіти в умовах розвитку інформаційного суспільства, як цілісна система принципів ефективного функціонування структур дистанційної освіти, що включає принцип легітимності структур дистанційної освіти, культурно-генеративний принцип, принцип узгодженості соціально-універсальної і особової орієнтацій дистанційної освіти, принцип суб'єктності технологій дистанційного навчання, принцип професійної підготовки в структурах дистанційної освіти;

- систематизація теоретико-методологічного інструментарію зарубіжного досвіду державного управління розвитком дистанційної вищої освіти, через впровадження принципів відкритої освіти, вирішення проблеми доступності вищої освіти, появи відкритих університетів задля зниження соціальної напруженості. Впровадження різноманіття ідей дистанційного навчання, що спостерігалось в цей період, відкриває простір для пошуку його найбільш ефективних форм і методів, що реалізуються в євроінтеграційних етапах розвитку дистанційного навчання;

- напрями державного управління наданням освітніх послуг в умовах розвитку інформаційного суспільства на основі нових організаційних форм в дистанційному навчанні, які пов'язані з використанням інформаційних і комунікаційних технологій та дидактичного потенціалу, який може бути реалізований при використанні електронних освітніх ресурсів (для пред'явлення навчальної інформації, поточного контролю і так далі) і широкому застосуванню комунікаційних технологій для постійного моніторингу освітнього процесу, які використовуються не як самоціль, а як засіб інтенсифікації навчального процесу.

Повнота висвітлення результатів дослідження в опублікованих працях та авторефераті.

Основні результати дисертаційного дослідження оприлюднені на міжнародних наукових конгресах та науково-практичних конференціях в різних містах України, а також за кордоном.

Основні положення дисертаційної роботи опубліковано в 31 науковій праці, зокрема в 1 одноосібній монографії, 16 статтях у фахових наукових

виданнях України з державного управління, 5 статтях у наукових періодичних виданнях інших держав з обраного напрямку дослідження, 9 тезах у матеріалах науково-практичних конференцій. Загальний обсяг публікацій автора за темою дослідження –36,7 др.арк.

У наукових працях в повній мірі відзеркалено всі розділи рецензованої дисертації.

Оцінка оформлення дисертації

Дисертація та автореферат оформлені згідно з існуючими вимогами . Зміст дисертаційної роботи логічний, виклад матеріалу послідовний і достатньою мірою розкритий.

Зміст автореферату повністю ідентичний основним положенням дисертації. В цілому дисертаційна робота та автореферат, написані літературною українською мовою, легко читаються і сприймається.

Практичне значення дисертаційної роботи.

Полягає у тому, що теоретико-методологічні положення дисертаційної роботи доведено до рівня конкретних концептуальних і науково-методичних висновків, пропозицій та рекомендацій щодо інституційного забезпечення державного управління розвитком дистанційної освіти України.

Запропоновані автором підходи до використання методологічного підходу до вдосконалення державного управління розвитком дистанційної освіти України впроваджено у діяльність Департаменту освіти Харківської міської ради (довідка № 2369/02-21/20 від 26.08.2020 р.) та Департаменту освіти та гуманітарної політики Черкаської міської ради (довідка № 1168-12-4/1 від 04.08.2020 р.). Теоретичні положення, отримані в дисертаційному дослідженні, активно застосовуються Інститутом післядипломної освіти та заочного (дистанційного) навчання Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна при формуванні Концепції розвитку та розповсюдження системи дистанційної освіти.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Позитивно оцінюючи виконане дослідження, вважаємо за доцільне висловити деякі зауваження і побажання:

1. Дисертант обрав підхід до дисертаційного дослідження, який засновано на широкому комплексному охопленні предмету дослідження. Це є достатньо виправданим з огляду на новизну досліджуваної проблеми, але, на жаль, автору не вдалося уникнути типового для більшості досліджень такого роду недоліку, коли дисертант «сканує» величезне коло питань, які не мають суттєвого значення для досягнення головної мети дослідження, і абстрагуватись від несуттєвих моментів. У роботі наведено багато фактологічного або описового достатньо відомого матеріалу, загальних рекомендацій, декларативних тверджень на шкоду дослідницькій компоненті. Це, певною мірою, заважає цілісному сприйняттю тексту дисертації і декілька відволікає від сприйняття авторських науково-інноваційних позицій, навколо яких може чинитися дискусія. Цей недолік, значною мірою притаманний першому (стор.24- 80) та другому (стор.81- 143) розділам дослідження, які є занадто переобтяженими.

2. Практичне значення одержаних у роботі результатів дійсно є підґрунтям до формування інноваційних систем розвитку дистанційного навчання, що враховує економічні, соціальні і інформаційні критерії; але, на жаль, автором не надано власної оцінки, коли розроблений мультикритерійний підхід може бути ефективно втілено в Україні.

3. В роботі автор детально розглядає зарубіжний досвід державного управління розвитком дистанційної вищої освіти (стор. 95-115), але не показує його впровадження на рівні закладів вищої освіти в Україні.

4. В авторефераті дисертаційного дослідження не конкретизовано ключові напрями проведеного контент-аналіз державного управління розвитком дистанційного навчання в закладах вищої освіти України, та на жаль бракує статистичного матеріалу за обраною темою, хоча в рукопису їх достатньо.

5. Посилання на теоретичні напрацювання інших авторів в розділах власних досліджень та пропозицій є недоцільним (стор. 79, 121, 302).

В той же час слід відзначити, що вказані зауваження ні в якій мірі не знижують загальної наукової і практичної цінності роботи і не впливають на достатньо позитивну оцінку дисертації Хмирова Ігоря Михайловича.

Загальний висновок.

Таким чином, слід зазначити, що дисертаційна робота Хмирова Ігоря Михайловича «Державне управління розвитком дистанційної освіти України», відповідає вимогам МОН України, пунктів 9,10, 12 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року №567, а саме: є завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій отримано нові науково обґрунтовані результати в галузі науки державного управління, що розв'язують конкретну наукову проблему, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент:

Ректор комунального закладу вищої освіти
«Дніпровська академія неперервної освіти»
Дніпропетровської обласної ради
доктор наук з державного управління, професор
заслужений працівник освіти України

Віктор СИЧЕНКО